ʻATIQOT

VOLUME 72

ISRAEL ANTIQUITIES AUTHORITY
JERUSALEM 2012

'Atiqot
Publications of the Israel Antiquities Authority

Editor-in-Chief: Judith Ben-Michael

Series Editor: Rachel Kudish-Vashdi

English Editors: Smadar Gabrieli
Lori Lender
Alter Reiss
Shelley Sadeh

Hebrew Editors: Shulamit Hadad
Itzhaq Shai
Dafna Strauss-Doron
Lior Wexler

Editorial Coordinator: Aviva Schwarzfeld

Cover Illustrations
English: A Seal with an Image of a Roaring Lion and a Hebrew Inscription from the Western Wall Plaza Excavations, Jerusalem
(Drawing: Dalit Weinblatt Krauz)
Hebrew: A Metal Finger-Ring Bezel, Incised with Ibexes, from South Ḥorbat Tittora
(Drawing: Carmen Hersch)

Typesetting and Layout: Ira Perova, Hagar Maimon and Ann Abuhav
Production: Ira Perova
Preparation of Illustrations: Natalia Zak, Irina Berin and Elizabeth Belashov

Plates and Printing: Art Plus Ltd., Jerusalem

© 2012, the Israel Antiquities Authority
POB 586, Jerusalem 91004
ISBN 978–965–406–347–0
ISSN 0792–8424

www.antiquities.org.il
www.atiqot.org.il

Contents

"The Lord Will Roar from Zion" (Amos 1:2): The Lion as a Divine Attribute on a Jerusalem Seal and Other Hebrew Glyptic Finds from the Western Wall Plaza Excavations	Tallay Ornan, Shlomit Weksler-Bdolah, Shua Kisilevitz and Benjamin Sass	1*
Member in the Entourage of Yahweh: A Uraeus Seal from the Western Wall Plaza Excavations, Jerusalem	Tallay Ornan	15*
A Scarab from the Western Wall Plaza Excavations, Jerusalem	Othmar Keel	21*
The Flint Assemblage from South Ḥorbat Tittora	Vladimir Zbenovich	25*
Three Persian-Period Metallic Finger Rings from Burial Cave 2, South Ḥorbat Tittora	Baruch Brandl	33*
Roman and Byzantine Coins from the Excavation on the Eastern Fringes of Tel Shiqmona	Robert Kool	41*
Was Shiqmona Devastated by an Earthquake in the Seventh Century CE?	Eldad Barzilay	53*
Remains of the Mamluk and Ottoman Periods at Kafr Kanna	Hervé Barbé and Anastasia Shapiro	57*

Summaries of the Hebrew Section

Inscriptions and Incised Potsherds from the Western Wall Plaza Excavations, Jerusalem	Daniel Vainstub	87*
Tombs and Installations from the Iron Age II to the Byzantine Period from South Ḥorbat Tittora *(with contributions by Gabriela Bijovsky and Yossi Nagar)*	Elena Kogan-Zehavi	89*
An Ancient Wall Built to Prevent Erosion on the Bank of Naḥal Sha'al in the Northern 'Akko Plain	Nimrod Getzov, Hanaa Abu-'Uqsa, Noam Greenbaum, Dina Vachtman and Moshe Inbar	92*
Late Byzantine Buildings on the Eastern Fringes of Tel Shiqmona	Hagit Torge and Uzi 'Ad	93*
Glass Vessels from the Late Byzantine Buildings along the Eastern Fringes of Tel Shiqmona	Ira Barash	95*

Marble Items from the Late Byzantine Buildings along the Eastern Fringes of Tel Shiqmona	Ira Barash	96*
The Mosaic from the Building (Church?) on the Eastern Fringes of Tel Shiqmona	Ira Barash	97*

The Hebrew Section 1–145

Abbreviations

AASOR	Annual of the American Schools of Oriental Research
ADAJ	*Annual of the Department of Antiquities of Jordan*
AJA	*American Journal of Archaeology*
'Atiqot (*ES*)	English Series
'Atiqot (*HS*)	Hebrew Series
BAIAS	*Bulletin of the Anglo-Israel Archaeological Society*
BAR	*British Archaeological Reports*
BAR Int. S.	British Archaeological Reports (International Series)
BASOR	*Bulletin of the American Schools of Oriental Research*
BCH	*Bulletin de Correspondance Hellénique*
BSAE	*British School of Archaeology in Egypt*
ESI	*Excavations and Surveys in Israel*
HA	*Ḥadashot Arkheologiyot*
HA–ESI	*Ḥadashot Arkheologiyot—Excavations and Surveys in Israel* (from 1999)
IAA Reports	Israel Antiquities Authority Reports
IEJ	*Israel Exploration Journal*
IJNA	*The International Journal of Nautical Archaeology and Underwater Exploration*
INJ	*Israel Numismatic Journal*
JAOS	*Journal of the American Oriental Society*
JDS	Judean Desert Series
JGS	*Journal of Glass Studies*
JNES	*Journal of Near Eastern Studies*
JRA	*Journal of Roman Archaeology*
JSOT	*Journal for the Study of the Old Testament*
LA	*Liber Annuus*
NEAEHL	E. Stern and A. Lewinson-Gilboa eds. *The New Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holy Land.* Jerusalem 1993.
OBO	Orbis Biblicus et Orientalis
OIP	Oriental Institute Publications
PEQ	*Palestine Exploration Quarterly*
QDAP	*Quarterly of the Department of Antiquities in Palestine*
RB	*Revue Biblique*
ZDPV	*Zeitschrift des Deutchen Palästina-Vereins*

עתיקות

כרך 72

רשות העתיקות
ירושלים התשע"ג

עתיקות
פרסומי רשות העתיקות

עורכת ראשית: יהודית בן־מיכאל

עורכת הסדרה: רחל קודיש־ושדי

עריכה עברית: ליאור וקסלר
שולמית חדד
דפנה שטראוס דורון
יצחק שי

עריכה אנגלית: סמדר גבריאלי
לורי לנדר
אלטר רייס
שלי שדה

רכזת מערכת: אביבה שוורצפלד

איורי עטיפה
עברית: טבעת מתכת מעוטרת בחריתה של יעלים מהחפירה בדרום חורבת תיתורה (ציור: כרמן הרש)
אנגלית: חותם מעוטר באריה שואג ובכתובת עברית מחפירות רחבת הכותל המערבי, ירושלים (ציור: דלית וינבלט קראוס)

סדר ועיצוב: אירה פרובה, הגר מימון ואן אבוהב
הבאה לדפוס: אירה פרובה
הכנת איורים לדפוס: נטליה זק, אירינה ברין ואליזבט בלשוב

לוחות ודפוס: ארט פלוס בע״מ, ירושלים

© כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות
ת״ד 586, ירושלים 91004
ISBN 978–965–406–347–0
ISSN 0792–8424

www.antiquities.org.il
www.atiqot.org.il

תוכן העניינים

כתובות ושברי חרס הנושאים סימנים חרותים מחפירות רחבת הכותל המערבי, ירושלים	דניאל ויינשטוב	1
קברים ומתקנים מתקופת הברזל 2 ועד התקופה הביזנטית בדרום חורבת תיתורה המטבעות, מאת גבריאלה ביכובסקי ממצא העצמות, מאת יוסי נגר	אלנה קוגן־זהבי	13
קיר קדום להגנה מפני סחף בגדת נחל שעל שבצפון מישור עכו	נמרוד גצוב, הנאא אבר־עוקסא, נעם גרינבאום, דינה וכטמן ומשה ענבר	93
מבנים משלהי התקופה הביזנטית בשוליים המזרחיים של תל שקמונה	חגית טורגה ועוזי עד	99
כלי הזכוכית מהמבנים משלהי התקופה הביזנטית בשוליים המזרחיים של תל שקמונה	אירה ברש	131
פריטי השיש מהמבנים משלהי התקופה הביזנטית בשוליים המזרחיים של תל שקמונה	אירה ברש	135
הפסיפס מהמבנה (כנסייה?) שנחשף בשוליים המזרחיים של תל שקמונה	אירה ברש	143

החלק האנגלי

"יהוה מציון ישאג" (עמוס 2:1): האריה כסמן אלוהי בחותם מירושלים, וממצאים גליפטיים אחרים מחפירות רחבת הכותל המערבי	טלי אורנן, שלומית וקסלר־בדולח, שועה קיסילביץ ובנימין זאס	*1
חבר בפמליית יהוה: חותם אוראוס מחפירות רחבת הכותל המערבי, ירושלים	טלי אורנן	*15
חרפושית מחפירות רחבת הכותל המערבי, ירושלים	אותמר קיל	*21
ממצא כלי הצור מדרום חורבת תיתורה	ולדימיר זבנוביץ	*25
שלוש טבעות מתכת מהתקופה הפרסית שנתגלו במערת קבורה 2 בדרום חורבת תיתורה	ברוך ברנדל	*33
מטבעות מהתקופות הרומית והביזנטית מהחפירה בשוליים המזרחיים של תל שקמונה	רוברט קול	*41
האם חרבה שקמונה ברעש אדמה במאה הז' לסה"נ?	אלדד ברזילי	*53
שרידים מהתקופות הממלוכית והעות'מאנית בכפר כנא	חיים ברבה ואנסטסיה שפירו	*57